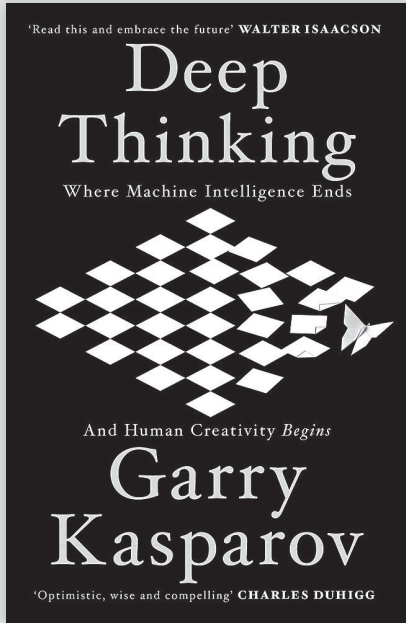

สมชาย ศุภธาดา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำภาควิชาการบัญชี

คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ชื่อหนังสือ : **Deep Thinking**

ผู้เขียน : **Garry Kasparov with Mig Greengard**

ปีที่พิมพ์ : **ค.ศ. 2017**

สำนักพิมพ์ : **PublicAffairs (New York)**

ISBN: **9781610397865**

คำต่อท้ายชื่อหนังสือแนะนำฉบับนี้ที่ว่า Where Machine Intelligence Ends and Human Creativity Begins ชวนให้หยิบหนังสือเล่มนี้ขึ้นมาอ่านอย่างพิถีพิถารณาในช่วงสงกรานต์ปลายปี 2564 คิดลึก การคิดเชิงลึก คิดอย่างลึก คิดให้ลึก เป็นอย่างไร?

นับเป็นเวลา 24 ปีแล้วที่ปัญญาประดิษฐ์สามารถเอาชนะมนุษย์ได้เป็นครั้งแรก เมื่อ 11 พฤษภาคม พ.ศ. 2540 Deep Blue เอาชนะผู้เขียนหนังสือชื่อ Garry Kasparov แชมป์หมากรุกโลกมือหนึ่ง (ในช่วงปี ค.ศ. 1986–2005) Deep Blue เป็นคอมพิวเตอร์เล่นหมากรุกที่พัฒนาโดยบริษัทไอบีเอ็ม ในการแข่งขันทั้งหมด 6 เกม Deep Blue ชนะ 2 แพ้ 1 และเสมอ 3 เกม คาสปารอฟกล่าวหาว่า IBM โกง โดยตั้งข้อสังเกตว่า มีความผิดปกติของ AI Deep Blue เนื่องจากรูปแบบการเล่น เหมือนกับว่า อาจมีการควบคุมโดยมนุษย์ เขาจึงขอ Log Files ระบบมาดูและขอ แก้มืออีกครั้ง แต่ IBM ปฏิเสธและยุติโครงการ Deep Blue เพียงเท่านั้น

หลังจากนั้น 15 ปี Murray Campbell หนึ่งใน 3 นักวิจัยจากทีม Deep Blue เปิดเผยถึงการแข่งขันในปี 2540 ว่า แท้จริงแล้ว Deep Blue ได้มีการปรับกลยุทธ์ ระหว่างเกมการแข่งขัน โดยทำการแก้ Bug ช่วงระหว่างเกมแข่งขันเท่านั้น ที่น่าสนใจ คือ การแข่งขันเกมที่ 2 นั้น สิ่งที่ทำให้ Kasparov ตกตะลึงนั้นเกิดจาก Bug ของ โปรแกรมที่ทำให้การเดินเกมหมากรุกของ Deep Blue มีลักษณะแบบ Random ทำให้ Kasparov เข้าใจผิดว่า เป็นการเดินแบบมีแผนกลยุทธ์คล้ายกับมนุษย์ จนสุดท้ายเขาเสียสมาธิและแพ้ไปในที่สุด

หนังสือเล่มนี้ฉายภาพสะท้อนความคิดและประสบการณ์ของ Kasparov ในระหว่างเล่นหมากรุก ความโกรธความไม่พอใจจากการพ่ายแพ้ย่อมเป็นบาดแผลในใจ แต่เขาเรียนรู้ที่จะมีมุมมองละเอียดอ่อนมากขึ้นต่อปัญญาประดิษฐ์ [Kasparov เองเป็นคนสนับสนุนให้มีการพัฒนาเครื่องจักรที่ทำให้เกมสำหรับผู้เล่นทั่วไปกลายเป็น

กีฬาที่น่าสนใจและเริ่มฮิตได้ตั้งแต่เด็ก] คำถามคือ หมากรุกและปัญญาประดิษฐ์มีความเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร ในหนังสือบทที่ 5 “What Makes a Mind” เขาพยายามคิดหาคำตอบในประเด็นนี้จากเรื่องราวของหมากรุก ซึ่งความเห็นของผู้เขียนมองว่า ไม่ใช่เกมทั่วไป คอมพิวเตอร์มุ่งเน้นเพียงการประมวลผลเชิงกลยุทธ์ของข้อมูล แต่สำหรับมนุษย์จะมีปัจจัยทางจิตวิทยาในการเล่นหมากรุกเข้ามาเกี่ยวข้องเวลาเผชิญหน้าคู่ต่อสู้ นี่อาจเป็นสิ่งที่แยกความแตกต่างระหว่างคนกับเครื่องจักร

Kasparov กล่าวในบทที่ 11 บทสุดท้ายหัวข้อ “Human Plus Machine” ว่า การเดินหมากรุกแต่ละตาเดินของเขาเป็นการตัดสินใจอย่างหนึ่งที่ต้องประเมินสภาพแวดล้อม การวิเคราะห์เกมหมากรุกโดยอาศัยเครื่องจักรคอยสอดส่องเวลาที่มนุษย์ตัดสินใจเป็นเรื่องที่มีประโยชน์ *แต่ถ้าเครื่องจักรกำกับดูแลตลอดเวลา* มนุษย์จะกลายเป็นทาสของเครื่องจักร การตัดสินใจของคนในหลาย ๆ บริบทไม่มีขอบเขตเส้นแบ่งที่ชัดเจนแน่นอน หรือสามารถนำมาวิเคราะห์อย่างเป็นทางการโดยเครื่องจักร อย่างไรก็ตาม เครื่องจักรเริ่มพัฒนาสมรรถนะเพิ่มมากขึ้นอย่างมหาศาลในการสร้างความตระหนักรู้ในตัวให้แก่มนุษย์เกี่ยวกับการตัดสินใจหลากหลายเรื่องในชีวิต เมื่อเราเริ่มป้อนข้อมูลส่วนตัวเกี่ยวกับการใช้ชีวิตประจำวันของเรามากขึ้นเรื่อย ๆ ให้กับเครื่องจักร

หนังสือเล่มนี้เปิดประเด็นพื้นฐานสำหรับการอภิปรายถกเถียงเกี่ยวกับอนาคตความสัมพันธ์ของมนุษย์กับเทคโนโลยี ทศคนคิดของผู้เขียนหนังสือมองโลกเป็นไปในแง่ดีด้านบวก กล่าวคือ เขาสรุปว่า นี่ไม่ใช่เป็นการตัดสินใจระหว่าง ดิสโทเปีย (Dystopia) คือ โลกที่ไม่พึงปรารถนา กับ ยูโทเปีย (Utopia) หรือดินแดนในอุดมคติ เรากำลังก้าวสู่พรหมแดนใหม่ที่ต้องไปทำการสำรวจเทคโนโลยีเก่งในการจัดอุปสรรคและความไม่แน่นอนจากชีวิตมนุษย์ แต่เราต้องเขยิบไปสู่ความท้าทายที่ยากลำบากและไม่แน่นอนยิ่งขึ้นไปกว่านี้ ไม่เพียงการมีจินตนาการหรือความคิดสร้างสรรค์ แต่มนุษย์ต้องมีความฝันที่ยิ่งใหญ่ มีจุดมุ่งหมายที่สำคัญโดดเด่นอันเครื่องจักรไม่สามารถมีได้ เราจึงจะไม่ถูกกลืนโดยเครื่องจักร

สำหรับผู้อ่านที่คุ้นเคยกับเนื้อหาแนวนี้มาระยะหนึ่งแล้วและต้องการหนังสือที่มีข้อมูลการวิจัยเชิงลึกเพิ่มเติม ขอแนะนำให้หาหนังสือ Homo Deus ซึ่งว่าด้วย Algorithms ในชีวิตมาอ่านเสริมเพิ่มเติมประกอบเพื่อเป็นการต่อยอดในส่วนรายละเอียดถึงพัฒนาการล่าสุดของ AI จวบจนถึงปัจจุบัน

เนื้อหาท่อนหนึ่งจากเพลงหมากรุกนี้ โดยวงอินคาที่ว่า “หมากรุกนี้ฉันก็รู้ว่าจะต้องลงเอยอย่างไร ไม่ต้องรอให้จบเกมฉันก็พร้อมจะยอมตัดใจ หากลิ้มฉันได้ไม่ลำบาก เธอก็ควรจะจากฉันไป ส่วนตัวฉันพอเข้าใจ ฉันมันแค่ทางผ่าน” เข้ากับบรรยากาศยามนี้อย่างยิ่ง การอยู่ร่วมกันของคนกับเครื่องจักรจะดำเนินต่อไปอย่างไรในอนาคต เป็นประเด็นที่ทวีความแหลมคมมากยิ่งขึ้นทุกวัน ใครจะทิ้งใคร คนกับเครื่องจักรจะเดินไปด้วยกันอย่างยั่งยืนได้หรือไม่ หรือในโลกอนาคตจะมีแต่เครื่องจักรทรงภูมิปัญญา (Machine Superintelligence) ที่มีสติปัญญาและความสามารถเหนือกว่าสมองมนุษย์ที่ฉลาดที่สุดในเกือบทุกสาขา รวมถึงความคิดเชิงสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์ ความรู้เชิงภูมิปัญญา และทักษะทางสังคม เวลาจะเป็นผู้ให้คำตอบในท้ายที่สุด